

Література

1. Адаменко О.В. Підготовка іноземних студентів в Україні як об'єкт педагогічних досліджень / О.В. Адаменко // Фахова підготовка іноземних громадян в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. – К., 2002. – С. 49-53.
2. Богиня Л. Деякі аспекти соціально-культурної адаптації іноземних студентів у процесі вивчення української мови / Л. Богиня // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Полтава, 2008. – Вип. 3. – С. 111-116
3. Мельнічук І.М. Особливості викладання курсу «Історія української культури» іноземним студентам-медикам / І.М. Мельнічук, Л.М. Романишина, О.В. Яцишина // Наукові записки Тернопільського національно-педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка – Тернопіль, 2012. - №2. – С.114-118.

Реферати

ОПТИМИЗАЦИЯ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ НА КАФЕДРЕ ФИЛОСОФИИ И ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК

Салий А.В., Кустарева Л.П., Ющенко Ю.П., Зинченко Н., Джадан О.

В статье рассмотрены основные проблемы обучения иностранных студентов на кафедре философии и общественных наук, проанализированы возможные пути их решения.

Ключевые слова: процесс адаптации, межкультурные коммуникации, педагогические методы, гуманистическое мировоззрение, философия.

OPTIVIZATION OF TEASHING-EDUCATIVE WORK WITH FOREIGN STUDENTS AT THE CHAIR OF PHILOSOPHY AND PUBLIC SCIENCES.

Saliy A.V., Kustareva L., Yuschenko U., Zinchenko N., Dzhadan O.

The main problem of foreign students stading at the chair of philosophy and public sciences and possible ways of their solving have been analyzes in the article.

Key words: process of adaptation, enter-cultural communication, pedagogical methods, humanistic outlook, philosophy.

УДК 616.89 – 003.96 + 376.68 (477)

А.М. Скрипник, Л.О. Герасименко, Р.А. Ісаков, Г.А. Небенний
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Проведено дослідження аспектів адаптації іноземних студентів до нового педагогічного та соціокультурного середовища. Психодіагностичне і соціально-психологічне дослідження дозволило створити психологічний портрет іноземного студента; отримати об'єктивну інформацію про можливості об'єкту навчання.

Ключові слова: іноземні студенти, психологічна адаптація.

Основи медичної професії є інтернаціональними, більше того - загальнолюдськими. Тому оволодіння медичними знаннями у поліетнічному середовищі є доволі традиційним. Однак зміни на політичній арені і в економічному становищі України за останні роки не могли не позначитися на системі освітніх послуг [1,4]. Тим не менше, приплив іноземних студентів у медичні вузи України в останні роки знову збільшився. Це можна пояснити привабливістю вітчизняних медичних шкіл, культурно-історичною привабливістю країни і дешевизною навчання.

Феномен адаптації є одним з найбільш значущих і обговорюваних явищ суспільного життя ХХІ століття. Адаптація у незвичному культурному середовищі - це закономірне явище, елемент світових процесів, пов'язаних з міжнародною мобільністю студентів різних країн і регіонів сучасного світу [3]. Справжня теоретична і практична потреба в дослідженні феномену адаптації іноземних студентів медичних ВУЗів далекого зарубіжжя в Україні виникла не тільки в історичному, політичному, освітньому, але і психологічному аспектах, з точки зору медичної, загальної та соціальної психології [2,3]. Дослідження феномену адаптації іноземних студентів в Україні і диференційоване вивчення їх національно-психологічних особистісних особливостей сприятимуть виробленню механізмів успішної адаптації до вищої школи. Навчання іноземних студентів в медичних вузах сприяє інтеграції вітчизняних медичних шкіл у світовий інтелектуальний простір і, отже, стимулює розвиток медичної науки і практики в країні.

Іноземні студенти, будучи представниками різних культур, психологічно можуть сильно відрізнятися від інших своїх співвітчизників і це повинні усвідомлювати психологи і педагоги. Тоді поведінка іноземних студентів не сприйматиметься як «дивна і незрозуміла», а цінності і норми іншої культури не викликать шок. Саме це усвідомлення дозволяє нам не тільки визнати, але й прийняти відмінності, позбавитися від упереджень і негативних стереотипів. У центрі даного дослідження феномен: тисячі студентів зарубіжних країн перемістилися в іншомовне культурне середовище. Всі елементи людини (іноземного студента), як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності і індивідуальності, проявились у студентів різних країн і національностей, віку і характеру, по-новому. Ці елементи зазнають значних змін, іноді аж до трансформації особистості з усіма наслідками як позитивного, так і негативного змісту. Існуючі факультети (центри, курси) довузівської підготовки фахівців для зарубіжних країн являють собою значний матеріал для комплексних психологічних досліджень, збагачуючи тим самим психологічну науку.

Дане дослідження дає нам можливість зробити порівняльний аналіз теоретичного і прикладного аспектів адаптації іноземних студентів до нового соціопедагогічного та соціокультурного середовища, в якому іноземний студент виступає і як об'єкт навчання, і як суб'єкт педагогічного впливу. Пошук методів діагностики успішної адаптації, перевірка їх придатності для масових обстежень іноземних студентів у ВУЗах України, побудова оціночних шкал, збір статистичного матеріалу, надають дослідженню велике прикладне значення.

Для вирішення поставленої мети сформована матриця вихідних даних про студентів та обрані вирішальні правила для формування класифікації на основі зіставлення особистих даних абітурієнта з набором психологічних якостей, необхідних для оцінки адаптації іноземних студентів. При виборі методик для оцінки досліджуваних якостей враховувалося, що, з одного боку, набір тестів має бути досить повним, дозволяти оцінити індивідуальний

стиль діяльності в цілому, а з іншого боку, вибрані методики повинні представляти собою експрес-методи психодіагностики. Для оцінки достовірності результатів психодіагностичних досліджень враховувалися наступні вимоги до психодіагностичних методів: валідність, надійність, однозначність методики, точність. Вибір методик комп'ютерного тестування аналізувався з наступних аспектів: з одного боку, набір тестів має бути досить повним, що дозволяє оцінити кожну якість окремо, а з іншого боку, вибрані методики повинні відповідати набору психологічних якостей, необхідних для успішної адаптації. В опитувальниках містяться висловлювання про людину, її спосіб життя, переживання, думки, звички, стилі поведінки. Їх завжди можна співвіднести з нашим власним способом життя. Прочитавши чергове висловлювання опитування, пропонувалось приміряти його до своїх звичок, свого способу життя і оцінити, якою мірою цей вислів може бути віднесено до себе.

Для оцінки адаптації іноземних студентів використовувалися методики: діагностика самооцінки Ч.Д. Спілберга (адаптація Ю.Л. Ханіна), яка визначає рівень особистісної та реактивної тривожності студентів; диференціальна діагностика депресивних станів В.Зунга (адаптація Т.І. Балашової), яка визначає рівень депресії людини; тест Л.І. Васермана для діагностики рівня соціальної фрустрованості; діагностика соціально-психологічної адаптації (К.Роджерс, Р.Даймонд).

У дослідженні взяли участь 103 іноземні студенти (громадяни країн Ірану, Туркменістану, Тунісу, Мароку та Китаю). Всі іноземні студенти надали згоду для участі в даному дослідженні. Вік студентів складав від 19 до 27 років. Процес адаптації іноземних студентів триває протягом всього періоду навчання в Україні. Як показало дане дослідження, його ефективність залежить від: а) соціалізації; б) типу особистості студента;

Можна виділити чотири групи за якісним рівнем адаптивності: високий ($13,1 \pm 2,4\%$), середній ($51,8 \pm 2,4\%$) та низький ($16,3 \pm 3,0\%$), при цьому процес адаптації успішно проходить не у всіх іноземних студентів. За нашими даними кількість таких студентів складає близько $18,8 \pm 0,7\%$ від загальної кількості.

На особливості психологічної адаптації переважно впливають наступні компоненти: а) неадекватне формування особистості на ранніх етапах її розвитку в сімейному і позасімейному середовищі, а звідси - вибіркова незрілість в соціальних установах і ролях ($33,1 \pm 1,4\%$); б) вроджене зниження інтелекту, рівня активації, мотивації та інших якостей, залучених в процес соціалізації особистості ($18,2 \pm 0,9\%$); в) упередженість до нашої країни, до своєрідності української культури і сукупності цінностей ($38,2 \pm 1,4\%$); г) надзвичайно високі вимоги ситуації, що обумовлюють нестачу існуючих адаптивних здібностей ($18,2 \pm 2,2\%$). За допомогою даного дослідження ми прагнули систематизувати і узагальнити досвід роботи як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників в такій «делікатній» галузі психології як адаптація іноземних студентів до української вищої школи в умовах іншомовного соціокультурного середовища. За існуючою традицією, більшість іноземних студентів, що прибувають на навчання в ВУЗи України, проходять курс довузівської підготовки, що дає їм право вступу на основні факультети українських ВУЗів, тому «довузівська підготовка» займає особливе місце.

По-перше, це початковий етап «входження» особистості в нове макро- і мікросередовище. Більшість іноземних студентів мають низький рівень інформованості про політичну, економічну і соціальну систему України; про норми, звичаї, традиції та культуру народу; існуючу в країні систему вищої освіти. Для більшості із них вперше виникає проблема інтернаціоналізації, необхідності комунікації з носіями різних соціальних, етнічних, національних норм і культур. Тому завдання факультетів довузівської підготовки на цьому етапі має полягати у забезпеченні умов для зняття можливих труднощів, викликаних перерахованими факторами. По-друге, це етап соціалізації та адаптації особистості в нових макро- і мікросоціальних умовах. Іноземні студенти - це соціалізовані зрілі особистості, сформовані під впливом того середовища, в якому виховувалися. Вони, як правило, мають певну життєву позицію, цільові установки, систему цінностей і ціннісні орієнтації. Крім того, кожен студент має свої специфічні особливості: етнічні, національно-психологічні, психофізіологічні, особистісні і т.д. По-третє, це етап не завжди адекватного психічного та фізичного навантаження. Іноземний студент, включений у нове середовище, відчуває природний дискомфорт, тому йде перебудова, зміна психофізіологічних процесів особистості. У початковий період адаптації він перебуває у «шоковому» (стресовому) стані за рахунок: інформаційної перенасиченості на всіх рівнях (в учбовому процесі та поза ним); емоційного перевантаження (нові зв'язки, комунікації, комфортність, мовний бар'єр і пр.); адаптації на побутовому рівні (самостійність у розподілі бюджету, самозабезпечення і самообслуговування, ін) і т.п. Тому завдання на цьому етапі полягає в навчанні студентів механізмам саморегуляції та допомоги оволодіння ними; створенні комфортних умов для зняття психофізіологічних труднощів (регулярне медичне обстеження, психологічна підтримка, «дозування» інформаційного потоку і т.п.). Перераховані вище особливості іноземного контингенту студентів і ряд інших є джерелами тих труднощів, які особливо гостро відчуваються у перший рік перебування в новій країні.

Ці труднощі можуть бути згруповані таким чином: Адаптаційні труднощі на різних рівнях: мовному, понятійному, морально-інформаційному, кліматичному, побутовому, комунікативному і т.д.; Психофізіологічні труднощі, пов'язані з перебудовою особистості в умовах початкової адаптації та «входженням» у нове макро- (етносоціальну та етнокультурну) середовище та мікро- (міжнаціональне по горизонталі і кероване по вертикалі) середовище; Навчально-пізнавальні труднощі, пов'язані, у першу чергу, з мовним бар'єром; подоланням відмінностей у системах освіти; адаптацією до нових вимог і системи контролю знань; організацією навчального процесу, який повинен будуватися на принципах саморозвитку особистості, «вирощування» знань, прищеплення навичок самостійної роботи; Комунікативні труднощі як по вертикалі, тобто з адміністрацією факультету, з викладачами та співробітниками, так і по горизонталі, тобто в процесі міжособистісного спілкування всередині

міжнародної малої навчальної групи, навчального потоку, в гуртожитку, на вулиці, в магазинах і т.д.; Побутові труднощі, пов'язані з відсутністю навичок самостійності, прийняття рішень і вирішення проблем.

Всі ці групи труднощів взаємообумовлені і являють собою психологічний бар'єр, подолання якого пов'язане з психічними (душевними), особистісними, емоційними, інтелектуальними, фізичними переважаннями, що і підтверджується дослідженнями.

До числа об'єктивних чинників психологічної адаптації можна віднести: наявність установок на засвоєння нових культурних феноменів, бажання інтегруватися в нову інонаціональну середовище, прагнення до подолання інформаційної ізоляції, встановлення комунікативних зв'язків з навколишнім середовищем і людьми, наявність мотиваційних потреб до здобуття вищої освіти в Україні, існування міжнародних навчальних груп, присутність студентів різних регіонів світу, незнання і невміння, неволодіння мовою міжкультурного спілкування в іншомовному середовищі, відсутність навичок поведінки в умовах міжкультурної взаємодії та ін.

До числа суб'єктивних факторів психологічної адаптації відносимо: психологічну структуру особистості, в основі якої лежать психофізіологічні функції і мотиви поведінки, національно-психологічні особливості студентів, систему ставлення студентів до всіх компонентів навчального процесу на етапі передвузівської підготовки, змістовні ознаки психологічних факторів навчального процесу (когнітивний, гностичний і фактор задоволеності ефективністю навчальним процесом - авторські розробки), емоційні чинники навчальної успішності.

Дослідження підтвердило, що адаптація іноземних студентів до української вищої школи залежить від: індивідуальних і групових факторів; мотиваційно-фонових характеристик; когнітивних, інформаційно-пізнавальних і гностичних факторів; міжособистісних відносин у міжнародних навчальних групах.

Висновки

1. Розглянуто емоційні чинники адаптації іноземних студентів в іншомовному соціокультурному середовищі: тривожність, емоційне самопочуття студентів у навчальній групі, соціально-психологічний клімат навчальної групи і виявлено залежність емоційних чинників від особистісних особливостей студентів різної національної приналежності. Проведене психодіагностичне і соціально-психологічне дослідження дозволило створити психологічний портрет іноземного студента; отримати об'єктивну інформацію про можливості об'єкту навчання, що може слугувати орієнтиром у виборі форм і методів диференційованого підходу до особистості кожного студента в міжнародній навчальній групі, виборі найбільш доцільних і ефективних методів психопедагогічного впливу на учнів.

2. Дослідження показало, що міжнародний характер вищої освіти України визначає актуальність подальшого розвитку психології адаптації іноземних студентів як нового напрямку в практичній психології.

Література

1. Анштейн В.О. Проблема воспитания в вузе / В.О. Анштейн // Высш. образование в России. -1998.-№ 3.- С.75-82.
2. Вітенко І.С. Психологічні основи лікувально-профілактичної діяльності та підготовки лікаря загальної практики – сімейного лікаря / І.С.Вітенко // – Харків: Золоті сторінки, 2002. – 388 с.
3. Гарруэй М. Медицинское образование: роль студентов / М. Гарруэй // Бюл. по мед. образованию.-1997.-№ 1.-С. 30-33.
4. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство / В.Д. Менделевич // - М.:МЕДпресс, 1998.- 587 с.

Реферати

ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ УКРАИНЫ

Скрипников А.Н., Герасименко Л.А., Исаков Р.И., Небесный Г.Л.

Проведено исследование аспектов адаптации иностранных студентов к новой педагогической и социокультурной среде. Психодиагностическое и социально-психологическое исследование позволило создать психологический портрет иностранного студента, получить объективную информацию о возможностях объекта обучения.

Ключевые слова: иностранные студенты, психологическая адаптация.

FEATURES OF PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS OF MEDICAL ESTABLISHMENTS IN UKRAINE

Skrypnikov A.M., Herasymenko L.O., Isakov R.I., Nebesnyi G.L.

The aspects of foreign students' adaption to new educational and cultural environment research is performed. Psychodiagnostic and socio-psychological study allowed us to create psychological portrait of a foreign student; to get objective information about the object's of study possibility.

Key words: foreign students, psychological adaptation

УДК: 616.89+378.14

А.М. Скрипніков, К.С. Ішєйкін, В.О. Рудь, О.С. Тєлєкоєв, Дужеєко В.И.
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ПСИХІАТРІЇ, НАРКОЛОГІЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

В статті висвітлено проблеми викладання психіатрії, наркології та медичної психології студентам-іноземцям англійської мови на відповідній кафедрі ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія». Представлено шляхи подолання означених проблем, базуючись на досвіді роботи співробітників кафедри з даним контингентом студентів. Надано рекомендації щодо подальших стратегій вищої медичної освіти у даному напрямку.

Ключові слова: англійськомовна форма навчання, іноземні студенти, психіатрія, наркологія, медична психологія.

Одним з перспективних напрямків роботи Української медичної стоматологічної академії є створення якісної методологічної та кадрової бази для навчання студентів-іноземців англійською мовою [1]. Як одна з